Lietas Nr. A420179324
A42-00308-25/23
ECLI:LV:ADRJRIT:2025:0611.A420179324.4.S

Administratīvā rajona tiesa

Rīgas tiesu nams

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2025. gada 11. jūnijā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Rudīte Migla,

piedaloties pieteicējam /Persona A/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestāžu Valsts policijas pārstāvei /Persona C/ un Iekšlietu ministrijas pārstāvei /Persona N/,

atklātā tiesas sēdē, izmantojot tiešsaistes videokonferenču programmu *Microsoft Teams*, izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ pieteikumu par Valsts policijas faktiskās rīcības – atteikumu izsniegt /Persona A/ izbeigtā kriminālprocesa Nr. /Numurs A/ materiālu kopijas bez maksas par prettiesisku, pienākuma uzlikšanu Valsts policijai izsniegt /Persona A/ izbeigtā kriminālprocesa Nr. /Numurs A/ materiālu kopijas bez maksas, nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu 1001,00 *euro* apmērā un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu 10,00 *euro* apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /Persona A/ ar 2023. gada 25. novembra un 28. novembra iesniegumiem vērsās Valsts policijā (turpmāk – policija), lūdzot iepazīties ar kriminālprocesa Nr. /Numurs A/ (turpmāk – kriminālprocess) materiāliem, ņemot vērā, ka 2023. gada 16. novembrī tika pieņemts lēmums par krimināprocesa izbeigšanu. Policijas inspektors 2023. gada 30. novembrī sniedza pieteicējam atbildi, paskaidrojot materiālu pieprasīšanas un iepazīšanās kārtību.

Pieteicējs ar 2023. gada 19. decembra iesniegumu vērsās policijā, lūdzot izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu atzīta iestādes faktiskā rīcība, sniedzot nelabvēlīgu atbildi pieteicējam un nenoformējot vēstuli atbilstoši tiesību normām, par prettiesisku, atlīdzinot pieteicējam nemantisko kaitējumu 1001,00 *euro* apmērā un mantisko kaitējumu 0,19 *euro* apmērā (turpmāk – iesniegums Nr. 1). Vienlaikus policijā 2024. gada 15. janvārī saņemts pieteicēja 2024. gada 11. janvāra iesniegums (turpmāk – iesniegums Nr. 2), kā papildinājums iesniegumam Nr. 1.

Policija 2024. gada 22. janvārī pieņēma lēmumu Nr. 20/4-CAnos/5234 “Par iesniegumu izskatīšanu”, ar kuru visi pieteicēja lūgumi, izņemot lūgums par nemantiskā un mantiskā kaitējuma atlīdzināšanu, kuru policija izvērtēja atsevišķi, noraidīti.

Policijā 2024. gada 24. janvārī saņemts pieteicēja 2024. gada 21. janvāra iesniegums kā papildinājums par inspektora ilgstošu prettiesisko rīcību (turpmāk – iesniegums Nr. 3), kas pievienots iesniegumam Nr. 1. Tāpat policijā 2024. gada 30. janvārī saņemts pieteicēja 2024. gada 24. janvāra iesniegums, kurā lūgts iesniegumu Nr. 3 pievienot administratīvajai lietai, kas uzsākta uz iesnieguma Nr. 1 pamata (turpmāk – iesniegums Nr. 4). Kā arī

2024. gada 31. janvārī policijā saņemts pieteicēja 2024. gada 26. janvāra un 27. janvāra iesniegumi kā papildinājumi iesniegumam Nr. 1 (turpmāk – iesniegums Nr. 5).

Policija 2024. gada 22. februārī pieņēma lēmumu Nr. 20/4-CAnos/13557 "Par iesniegumu izskatīšanu" (turpmāk – sākotnējais lēmums) par iepriekš minēto iesniegumu izskatīšanu. Ar lēmumu atteikts apmierināt pieteicēja iesniegumos izteiktos lūgumus.

Izskatot pieteicēja 2024. gada 3. marta apstrīdēšanas iesniegumu, Iekšlietu ministrija (turpmāk – ministrija) 2024. gada 29. aprīlī pieņēma lēmumu Nr. 1-61/299 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atstāt spēkā sākotnējo lēmumu. Lēmums pamatots ar to, ka atbrīvojumus no samaksas par Ministru kabineta 2013. gada 24. septembra noteikumos Nr. 903 "Valsts policijas maksas pakalpojumu cenrādis" (turpmāk – noteikumi Nr. 903) sniegtajiem pakalpojumiem noteikumi neparedz. Policija ir izvērtējusi pieteicēja individuālo situāciju un atbilstoši noteikumu Nr. 903 $3.^4$ punktam samazināja maksas apmēru par 50 %. Līdz ar to izskatāmajā gadījumā policijas rīcībā nav konstatējams prettiesiskums.

Vienlaikus 2024. gada 25. martā policija pieņēma lēmumu Nr. 55, ar kuru nolēma noraidīt pieteicēja iesniegumus daļā par nemantiskā kaitējuma un mantiskā kaitējuma atlīdzinājumu, kā arī izteikt atvainošanos par policijas rīcības rezultātā sagādātajām neērtībām, lai pieteicējam atjaunotu uzticību Latvijas valstij un policijai.

[2] Pieteicējs vērsās ar pieteikumu tiesā.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[2.1] Pārsūdzētā lēmuma pieņemšanā ir pieļauti procesuāli pārkāpumi. Tāpat nav ievēroti Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. pantā noteiktie principi, kā arī Administratīvā procesa likuma 5. pantā noteiktais privātpersonas tiesību ievērošanas princips.

[2.2] Policija tīši nedeva pieteicējam iepazīties ar izbeigtā kriminālprocesa materiāliem. Policija lēma par kriminālprocesa izbeigšanu pārsūdzēšanas stadijā, ignorējot pieteicēja tiesības un tādā veidā demonstrējot tiesisko nihilismu.

[2.3] Pieteicējs lūdza atbrīvot viņu no samaksas par kriminālprocesa materiālu kopiju izsniegšanu, norādot, ka viņam ir otrās grupas invaliditāte. Policija, atsakot izsniegt pieteicējam kriminālprocesa materiālu kopijas, radīja pieteicējam nemantisko kaitējumu un mantiskos zaudējumus.

[2.4] Ir nepareizs uzskats, ka pieteicējs, kurš atrodas pilnā valsts apgādībā sakarā ar ieslodzījumu, var būt persona atbilstīga maznodrošinātas personas statusam un piemērojams noteikumu Nr. 903 $3.^4$ punkts.

Lemjot par pieteicēja atbrīvošanu no samaksas pienākuma par informācijas sniegšanu, nepareizi tiek piemēroti noteikumi Nr. 903, nevis noteikumu Nr. 940 5.1.1. punkts. Šāds lēmums pārkāpj Administratīvā procesa likuma 7. pantā noteikto tiesiskuma principu.

[2.5] Policija 2023. gada 26. jūnijā nosūtīja pieteicējam resoriskās pārbaudes materiālu kopijas, atbrīvojot pieteicēju no samaksas par dokumentu kopēšanu. Līdz ar to policijas rīcība nav konsekventa.

[2.6] Policija nepamatoti par vienu prasījumu izdevusi divus administratīvos aktus.

[3] Policija paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz sākotnējā lēmumā ietvertajiem argumentiem, papildus norāda, ka, nekonstatējot prettiesisku iestādes faktisko rīcību, nepastāv atlīdzinājuma tiesiskais pamats, līdz ar ko pieteicēja prasījumi par kompensāciju izmaksām ir noraidāmi.

[4] Ministrija paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, papildus norāda, ka izbeigtā kriminālprocesa materiālu kopiju izsniegšana ir maksas pakalpojums un tikai pēc policijas rēķina apmaksas pieteicējam būs iespēja šīs kopijas saņemt. Personai ar invaliditāti nav piemērojams maksas samazinājums.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma atzīšanu par prettiesisku, neuzturēja par izbeigtā kriminālprocesa Nr. /Numurs A/ materiālu kopiju izsniegšanu.

Policijas un ministrijas pārstāves pieteikumu neatzina.

Motīvu daļa

[6] Lietā nav strīda par to, ka pieteicējam kā personai, kuras tiesības bija aizskartas konkrētajā kriminālprocesā, ir tiesības iepazīties ar izbeigtā kriminālprocesa materiāliem.

Lietā jānoskaidro, vai policijai ir tiesības pieprasīt maksu no pieteicēja par kriminālprocesa materiālu kopiju izsniegšanu.

[7] Informācijas atklātības likuma 13. panta pirmajā daļā noteikts, ka vispārpieejamo informāciju, kas nav papildus jāapstrādā, izsniedz bez maksas. Tiesa norāda, ka nav šaubu, ka kriminālprocesa materiāli nav vispārpieejama informācija. Turklāt pieteicējs nevēlējās vienkārši iepazīties ar kriminālprocesa materiāliem, bet gan iegūt to kopijas. Līdz ar to, lai izsniegtu pieteicējam viņa prasīto informāciju, iestādei bija nepieciešams arī veikt tās apstrādi.

Atbilstoši Informācijas atklātības likuma 13. panta trešajā daļā noteiktajam ikviens informācijas pieprasītājs var lūgt atbrīvojumu no maksas par pakalpojumu. Ministru kabinets nosaka gadījumus, kad privātpersonai samazina maksu par informācijas sniegšanu vai atbrīvo no tās. Savukārt minētā panta ceturtā daļa nosaka kārtību, kādā veic samaksu par informācijas sniegšanu, kā arī maksas pakalpojumus un to apmēru nosaka Ministru kabinets.

Ministru kabineta 2006. gada 21. novembra noteikumi Nr. 940 “Noteikumi par informācijas sniegšanas maksas pakalpojumiem” (turpmāk – noteikumi Nr. 940), kas izdoti saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 13. panta trešo un ceturto daļu, nosaka informācijas sniegšanas pakalpojumus, par kuriem Informācijas atklātības likuma 1. panta 4. punktā minētās iestādes iekasē samaksu, kā arī maksas apmēru par iestādes sniegtajiem maksas pakalpojumiem un gadījumus, kad privātpersonai samazina maksu par pakalpojumu vai atbrīvo no tās.

Minēto noteikumu 2. punkts nosaka, ka šie noteikumi nav piemērojami maksas pakalpojumiem, par kuriem maksa noteikta likumos, Ministru kabineta noteikumos vai pašvaldību saistošajos noteikumos.

No minētajām tiesību normām izriet, ka informācijas izsniegšana pamatā ir maksas pakalpojums, taču paredzot arī gadījumus, kad privātpersonai samazina maksu par pakalpojumu vai atbrīvo no tās.

[8] Valsts policijas sniegtie maksas pakalpojumi noregulēti Ministru kabineta 2013. gada 24. septembra noteikumos Nr. 903 “Valsts policijas maksas pakalpojumu cenrādis” (turpmāk – noteikumi Nr. 903).

Saskaņā ar noteikumu Nr. 903 $3.^4$ punktā noteikto Valsts policija maksas apmēru par šo noteikumu 2. pielikuma 10. punktā minētajiem pakalpojumiem samazina par 50 %, ja, pieprasījumā norādot attiecīgo statusu vai faktu, pakalpojumu pieprasa persona no mājsaimniecības, kurai piešķirts trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statuss; kura saņem valsts pensiju, kuras apmērs nepārsniedz valstī noteikto minimālo mēneša darba algu, vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu.

No lietas materiāliem izriet, ka policija ir izvērtējusi pieteicēja individuālo situāciju, proti, ka pieteicējam saskaņā ar Valmieras novada pašvaldības Valmieras novada Sociālo lietu pārvaldes 2023. gada 30. maija izziņu Nr. 2.5/23/229 no 2023. gada 1. maija līdz 31. oktobrim ir piešķirts maznodrošinātas ģimenes (personas) statuss un atbilstoši noteikumu Nr. 903 $3.^4$ punktam samazināja maksas apmēru par 50 % (*lietas 83. lapa*).

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 5. pantu administratīvajā procesā, it īpaši pieņemot lēmumu pēc būtības, iestāde un tiesa piemērojamo tiesību normu ietvaros veicina privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Tomēr, piemērojot privātpersonas tiesību ievērošanas principu, tiesai vispirms ir jākonstatē, vai konkrētajā situācijā personai piemīt kādas konkrētas tiesības vai tiesiskas intereses, kuras, izlemjot lietu, būtu jāveicina un jāaizsargā. Šeit jāņem vērā, ka tas, ka persona ir neapmierināta ar iestādes izdotu administratīvu aktu,

vēl nenozīmē, ka šīs personas interese, lai attiecīgais administratīvais akts tiktu atcelts, ir tiesiska. Tiesas uzdevums nav privātpersonas interesēs atcelt tām nelabvēlīgus administratīvus aktus, bet gan pārbaudīt administratīvā akta tiesiskumu un pamatotību (sk. *I. Mieze, „Privātpersonas tiesību ievērošanas princips: saturs un piemērošana", „Administratīvais process: likums, prakse, komentāri", rakstu krājums, Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2005., 79. lpp.*).

Arī tiesību normu saprātīgas piemērošanas princips (Administratīvā procesa likuma 8. pants) attiecas, pirmkārt, uz tiesību normu interpretāciju un pats par sevi nevar būt pamats tiesai atkāpties no tiesību normās skaidri noteiktās kārtības. Tas nozīmē, ja tiesību normas nosaka skaidru ierobežojumu vai nosacījumus kāda labuma piešķiršanai, tad iestāde un tiesa nevar rīkoties pretēji tiesību normās noteiktajam. Atkāpšanās no tiesību normās noteiktā nonāktu pretrunā arī ar vienlīdzības principu, kas paredz piemērot vienādus nosacījumus pie vienādām noteiktām faktiskām situācijām.

Ievērojot minēto, tiesa piekrīt policijas un ministrijas viedoklim, ka atbrīvojumus no samaksas par noteikumos Nr. 903 sniegtajiem pakalpojumiem noteikumi neparedz. Vienlaikus tiesa nekonstatē, ka konkrētajā gadījumā pieteicēja tiesības piekļūt kriminālprocesa materiāliem tika ierobežotas. Tiesa ņem vērā faktu, ka pieteicējam tika dota iespēja iepazīties ar kriminālprocesa materiāliem 2023. gada 20. decembrī Rīgas Centrālcietumā. Tādējādi tiesa atzīst, ka pieteicējam tika nodrošināta iespēja iepazīties ar kriminālprocesa materiāliem, taču, ja pieteicējs vēlas iegūt to kopijas, tad par šādu pakalpojumu ir veicama samaksa.

[9] Vispārēja atsaukšanās uz visiem Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. pantā ietvertajiem principiem bez konkrēta pamatojuma nav pietiekama, lai konstatētu pārsūdzētā lēmuma prettiesiskumu. Pieteicējam ir jānorāda, kuri principi un kādā veidā nav ievēroti, kā arī jāpamato, kā tas ietekmējis viņa tiesības vai intereses.

[10] Tiesa vērš pieteicēja uzmanību, ka šajā lietā nav nepieciešams pierādīt faktu, ka policija 2023. gadā viņam ir bezmaksas izsniegusi resoriskās pārbaudes materiālu kopijas. Šajā lietā esošā strīda izšķiršanā tam nav nekādas nozīmes, jo, kā jau tiesa secināja, normatīvais regulējums neparedz atbrīvojumus no samaksas par noteikumos Nr. 903 sniegtajiem pakalpojumiem.

[11] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92. pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai nemantisko kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Tā kā tiesa nekonstatē policijas faktiskās rīcības prettiesiskumu, nepastāv pamats atlīdzinājuma noteikšanai.

[12] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 145. panta otrās daļas 1. punktu pieteicējam ir tiesības pilnīgi vai daļēji atteikties no pieteikumā ietvertā prasījuma. Administratīvā procesa likuma 282. panta 4. punkts noteic, ka tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja pieteicējs atteicies no pieteikuma. Atbilstoši minētā likuma 283. panta pirmajai daļai tiesai nav nepieciešams noskaidrot administratīvā procesa dalībnieku viedokli par tiesvedības izbeigšanu, ja pieteicējs atteicies no pieteikuma.

Ņemot vērā, ka pieteicējs tiesas sēdē skaidri izteicās, ka nevēlas saņemt izbeigtā kriminālprocesa Nr. /Numurs A/ materiālu kopijas, tiesa atzīst, ka tiesvedība šajā daļā ir izbeidzama, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282. panta 4. punktu.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 284. pantam, ja tiesvedība izbeigta, atkārtota vēršanās tiesā pret to pašu atbildētāju par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata nav pieļaujama.

[13] Saskaņā ar Senāta judikatūru tiesai nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru lietas dalībnieku argumentu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*Senāta 2010. gada 11. marta sprieduma lietā Nr. SKA-66/2010 14. punkts, 2012. gada 21. februāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-186/2012 10. punkts)*. Līdz ar to tiesa nesniedz detalizētu novērtējumu katram lietas dalībnieka norādītajam argumentam, bet gan tikai tiem, kam ir nozīme lietas izspriešanā.

[14] Ņemot vērā visu lietā konstatēto, tiesai nav pamata uzskatīt, ka konkrētajā gadījumā policijas rīcība, atsakot izsniegt pieteicējam izbeigtā kriminālprocesa materiālu kopijas bez maksas, būtu bijusi nepamatota.

Līdz ar to tiesa secina, ka policijas faktiskā rīcība ir pamatota un tiesiska, bet pieteicēja pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282. panta 4. punktu, 283. panta otro daļu, 246.–251. pantu, 329. panta pirmo daļu, Informācijas atklātības likuma 15. panta otro daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /Persona A/ pieteikumu par Valsts policijas faktiskās rīcības – atteikumu izsniegt /Persona A/ izbeigtā kriminālprocesa Nr. /Numurs A/ materiālu kopijas bez maksas atzīšanu par prettiesisku, nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu 1001,00 *euro* apmērā un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu 10,00 *euro* apmērā;

izbeigt tiesvedību daļā par pienākuma uzlikšanu Valsts policijai izsniegt /Persona A/ izbeigtā kriminālprocesa Nr. /Numurs A/ materiālu kopijas bez maksas.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese R. Migla